

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI: BATI İTTİFAKI SINAVDA

Mart 2025 Sayı: 52

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI: BATI İTTİFAKI SINAVDA

Rusya'nın 2022 yılında Ukrayna'ya yönelik başlattığı savaş, yalnızca iki ülke arasındaki bir çatışma olmanın ötesinde, küresel güç dengelerini yeniden şekillendiren ve transatlantik ittifakı üzerinde sarsıcı etkiler yaratan bir süreç haline gelmiştir. Başlangıçta ABD ve Avrupa, Ukrayna'yı destekleme noktasında senkronize bir politika yürütmüş, yaptırımlar ve askeri yardımlar aracılığıyla ortak bir duruş sergilemiştir. Ancak savaşın uzaması ve başta ABD olmak üzere lider değişiklikleri, tarafların çıkar önceliklerini farklılaştırmış ve görünürdeki birliği aşındırarak Batı ittifakı içinde yeni ayrışmalara zemin hazırlamıştır.

Bu bağlamda, transatlantik ilişkilerde uzun süredir örtük şekilde varlığını sürdüren fay hatları gün yüzüne çıkmış, Avrupa'nın savunma politikaları, enerji güvenliği ve ekonomik istikrar endişeleri ile ABD'nin küresel güç projeksiyonu arasında belirgin bir gerilim hattı oluşmuştur. Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı, Avrupa'da kolektif savunma anlayışını güçlendirse de kıtanın ABD'ye olan askeri bağımlılığı ve NATO'nun rolü üzerine yeni tartışmalar başlatmıştır. Özellikle Almanya ve Fransa, AB'nin kendi savunma kapasitesini artırması gerektiğini savunurken, Doğu Avrupa ülkeleri NATO çerçevesinde ABD liderliğinde güvenlik politikalarını sürdürme eğiliminde olmuştur. Enerji politikaları ise Batı'nın yalnızca Rusya'dan bağımsızlaşmasını değil, aynı zamanda ABD ile yeni bir bağımlılık ilişkisine sürüklenip sürüklenmediğini de tartışmaya açmıştır.

Bu süreçte Türkiye, denge siyasetiyle öne çıkan bir aktör olarak küresel diplomaside kendine yeni bir alan açmayı başarmıştır. Montrö Sözleşmesi'nin uygulanması, İstanbul müzakerelerine ev sahipliği yapması ve Tahıl Koridoru Anlaşması'ndaki arabuluculuk rolü, Türkiye'nin savaş sürecinde izlediği proaktif diplomasiye işaret etmektedir. Aynı zamanda hem Ukrayna hem Rusya ile askeri mühimmat satış anlaşmaları da dahil olmak üzere ilişkilerini üst seviyede sürdürmesi ve Rusya ile ekonomik iş birliğini devam ettirmesi, Ankara'nın izlediği çok yönlü dış politikanın stratejik bir ustalık mı yoksa riskli bir manevra mı olduğu sorusunu gündeme getirmiştir.

Bu makale, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Batı ittifakı üzerinde yarattığı jeopolitik dönüşümü ve ABD-Avrupa ilişkilerindeki kırılma noktalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin bu süreçte kazandığı diplomatik

esneklik ve bölgesel dengeleri yönlendirme kapasitesinin, onu küresel aktörler arasında nasıl konumlandığı da değerlendirilecektir. Son olarak, savaşın ardından uluslararası düzenin mevcut halini koruyup koruyamayacağı ya da yeni bir dünya düzeninin şekillenip şekillenmeyeceği sorusu, çalışmanın temel tartışma eksenlerinden birini oluşturacaktır.

Rusya-Ukrayna Savaşı Batı'yı İçten mi Parçalıyor?

Rusya-Ukrayna savaşı, tarihsel ve jeopolitik dinamiklerin bir kırılma noktasına ulaşmasıyla, bölgesel çatışma olmaktan çıkmış ve küresel güç dengesini sarsan bir sürece evrilmiştir. Ukrayna'nın bağımsızlık süreci, NATO'nun doğuya doğru genişlemesi ve Rusya'nın güvenlik kaygıları, savaşın temel itici unsurları arasında yer almaktadır. (Buyar & Şener, 2022)

1991’de Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından bağımsızlığını ilan eden Ukrayna, zamanla Batı ile daha yakın ilişkiler kurmaya başlamıştır. (Çalışkan, 2022) Ancak Moskova, Kiev’in Batı ile entegrasyonunu kendi jeopolitik çıkarlarına yönelik bir tehdit olarak değerlendirmiştir. 2004’teki Turuncu Devrim ve 2014’teki Euromaidan süreci, Ukrayna’nın Batı’ya yönelimini hızlandırmış; Rusya ise bu dönüşümü engellemek adına doğrudan müdahaleye yönelmiştir. (Kesici, 2022) 2014’te Kırım’ın ilhakı ve Donbas’taki ayrılıkçı gruplara verilen destek, Moskova’nın Ukrayna üzerindeki nüfusunu koruma stratejisinin en somut örnekleri arasında yer almıştır. (Buyar & Şener, 2022)

Bu süreçte Ukrayna’nın NATO ile artan iş birliği, özellikle 2021’de ABD ile imzalanan Stratejik Ortaklık Anlaşması, Rusya açısından güvenlik endişelerini artırmıştır. (Kesici, 2022) Moskova, Kiev’in NATO üyeliği yolunda ilerlemesini engellemek ve bölgesel nüfuzunu yeniden tesis etmek amacıyla 2022’de geniş çaplı bir askerî harekât başlatmıştır. Bu gelişmeler, savaşı yalnızca Ukrayna’nın egemenlik mücadelesi olmaktan çıkarıp, Rusya’nın kendi jeopolitik alanını yeniden tanımlama girişimine dönüşmüştür. (Buyar & Şener, 2022)

Rusya-Ukrayna Savaşı’nın yalnızca askeri ve jeopolitik sonuçları değil, aynı zamanda küresel ekonomi ve siyasi dengeler üzerindeki etkileri de ağır olmuştur. Savaşın uzaması, küresel büyüme tahminlerinin aşağı yönlü revize edilmesine, enerji fiyatlarında keskin artışlara ve tedarik zincirinde ciddi aksamalara neden olmuştur. OECD, 2022 küresel büyüme tahminini %4.5’ten %3’e, 2023 tahminini ise %2.8’e düşürerek savaşın küresel ekonomi üzerindeki yıkıcı etkisini ortaya koymuştur. Özellikle enerji ve ham madde

fiyatlarında yükseliş, başta Orta Asya olmak üzere birçok bölgede ekonomik kırılma riskini artırmış, gıda krizi riskini tetiklemiştir. (Oktav, 2022)

Rusya ve Ukrayna, küresel tahıl üretiminde kritik bir role sahip olduğundan, savaş sürecinde tahıl arzında aksama, gıda fiyatlarını küresel ölçekte yükseltmiştir. (Buyar & Şener, 2022) Aynı şekilde, Rusya’nın önemli bir petrol ve doğalgaz ihracatçısı olması, Moskova’ya uygulanan yaptırımların Brent petrol fiyatlarını ve enerji maliyetlerini hızla artırmasına yol açmıştır. Enerji tedarikinde yaşanan belirsizlikler, Avrupa’nın enerji güvenliği politikalarını yeniden şekillendirmiş, Batı’nın yalnızca Rusya’dan bağımsızlaşmasını değil, aynı zamanda ABD ve diğer enerji tedarikçilerine olan bağımlılığını da artırmıştır. (Seyaz, 2024)

Savaşın ekonomik sonuçları doğrudan Rusya ekonomisini de hedef almıştır. ABD, AB ve diğer Batılı ülkeler tarafından uygulanan kapsamlı yaptırımlar, Rusya’nın enerji, finans ve ticaret sektörlerini büyük ölçüde etkilemiş, Moskova’yı küresel piyasalardan izole etmeyi amaçlayan benzeri görülmemiş bir ekonomik baskı oluşturmuştur. Birçok uluslararası şirket Rusya’daki faaliyetleri durdurmuş veya tamamen pazardan çekilmiş, Rus bankaları SWIFT sisteminden çıkarılmış ve Rusya Merkez Bankası’nın varlıkları dondurulmuştur. (OECD, 2022) Ancak, Ukrayna ekonomisi açısından savaşın etkileri çok daha yıkıcı olmuştur. 2022’de Ukrayna’nın GSYH’si yaklaşık üçte bir oranında küçülmüş, ticaret açığı 5.4 milyar dolardan 8.2 milyar dolara yükselmiş, enflasyon %30’un üzerine çıkmıştır. (Buyar & Şener, 2022).

Savaşın siyasi sonuçları da küresel düzeyde geniş yankı uyandırmıştır. Rusya’nın

Ukrayna'ya yönelik saldırısı, uluslararası arenada sert tepkilerle karşılanmış ve Moskova, uluslararası organizasyonlardan dışlanarak diplomatik izolasyona sürüklenmiştir. Bu süreç, özellikle Avrupa'nın güvenlik politikalarında köklü değişimlere yol açmış, Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliği başvurusu, Avrupa güvenlik mimarisinde yeni bir dönemin başlangıcını işaret etmiştir.

Bu farklılaşan stratejik öncelikler, transatlantik ittifak içinde uzun süredir örtük şekilde varlığını sürdüren fay hatlarını gün yüzüne çıkarmış ve ortak bir güvenlik anlayışı geliştirilmesini zorlaştırmıştır. Doğu Avrupa ülkelerinin Rusya karşısında daha sert bir politika benimsemesi, Batı Avrupa'nın ise ekonomik ve enerji kaygıları doğrultusunda daha temkinli hareket etmesi, NATO ve Avrupa Birliği içindeki birlik söyleminin pratikte ne ölçüde sürdürülebilir olduğu sorusunu gündeme getirmiştir. Sonuç olarak, savaş yalnızca Ukrayna'nın geleceğini değil, aynı zamanda Batı'nın kendi iç dinamiklerini ve küresel düzeydeki konumunu da yeniden şekillendiren bir sürece dönüşmüştür.

ABD-Avrupa İttifakı Çatırıyor mu?

Savaşın gidişatını belirleyen en önemli unsurlardan biri, Batı ittifakının takındığı tutum olmuştur. ABD ve Avrupa, savaşın başlangıcında Ukrayna'ya yönelik güçlü bir destek sergileyerek yaptırımlar ve askeri yardımlar aracılığıyla ortak bir politika izlemiştir. Ancak çatışmaların uzaması, ekonomik maliyetlerin artması ve iç siyasi dengelerin değişmesi, transatlantik ilişkilerde daha belirgin çatlakların ortaya çıkmasına yol açmıştır. (Buyar & Şener, 2022) Doğu Avrupa ülkeleri, Rusya'ya doğrudan bir tehdit olarak görerek daha sert bir duruş benimsemiş ve Ukrayna'ya yönelik desteğin artırılması konusunda ABD

ile ortak hareket etmiştir. Buna karşılık, Batı Avrupa ülkeleri -özellikle Almanya ve Fransa- enerji güvenliği ve ekonomik istikrar kaygıları nedeniyle daha ihtiyatlı bir strateji geliştirmiştir. (Kesici, 2022) Bu durum, Avrupa'nın savunma politikalarındaki ayrışmayı derinleştirmiş ve ortak hareket etme kapasitesini zayıflatmıştır.

ABD açısından Ukrayna'daki savaş, yalnızca Avrupa'nın güvenliği ile sınırlı bir mesele olmaktan çıkmış, küresel güç mücadelesinin önemli bir unsuru haline gelmiştir. Washington, Ukrayna'ya yönelik askeri ve ekonomik desteği, yalnızca Rusya'ya karşı değil, aynı zamanda küresel güç rekabetinde Çin'e karşı da kritik bir stratejik hamle olarak değerlendirmektedir. (Çelikaslan, 2022) Ancak Avrupa için bu destek, salt güvenlik politikalarını indirgenemeyecek kadar karmaşık bir denge meselesi haline gelmiştir. Batı Avrupa'nın daha temkinli tutumu, ABD'nin Transatlantik liderliği üzerindeki işaretlerini arttırmış ve ittifak içindeki gerilimleri gün yüzüne çıkarmıştır.

Savaşın üçüncü yılına yaklaşırken, Batı ittifakındaki dengeler değişmeye başlamıştır. ABD'de artan siyasi çekişmeler ve kamuoyunda Ukrayna'ya yönelik desteğin azalması, Washington'un savaş politikalarında ciddi bir değişime yol açmıştır. Biden yönetimi, başlangıçta Ukrayna'ya en büyük askeri ve mali yardımı sağlayan ülke konumunda iken, Kongre'deki iç siyasi anlaşmazlıklar nedeniyle yeni yardım paketlerini onaylamakta zorlanmıştır. Bu süreç, Trump'ın yeniden başkan seçilmesiyle daha da belirginleşmiştir. Trump yönetimi, Ukrayna'ya yardımları tamamen keserek savaşın gidişatını etkileyen radikal bir değişikliğe imza atmıştır. Trump ve Zelenski arasında kamuoyuna yansıyan gerilim,

ABD'nin Ukrayna'ya yönelik desteğini sürdürüleceği yönündeki beklentileri boşa çıkarmış, Washington'un artık Kiev yerine Moskova ile doğrudan müzakerelere yöneldiğini göstermiştir. Trump yönetimi, Rusya ile diplomatik ilişkileri şekillendirerek büyükelçi atamış, bu adım Batı ittifakı içinde ciddi ayrışmalara yol açmıştır. ABD'nin Ukrayna'ya desteğini kesmesi ve Moskova ile yeni bir diplomasi sürecine girmesi, Avrupa'nın güvenlik politikalarını doğrudan etkileyen bir gelişme olmuştur.

Avrupa ise, ABD'den farklı bir yol izlemeye başlamıştır. Almanya, Fransa ve diğer AB ülkeleri, Ukrayna'ya yönelik desteğin süreceğini ve yardımların devam edeceğini açıkça beyan etmiştir. (Çelikaslan, 2022) Avrupa ülkeleri, Washington'un geri çekildiği bir senaryoda Ukrayna'yı tamamen yalnız bırakmanın kendi güvenlikleri açısından riskli olacağını değerlendirmekte ve savunma kapasitesini artırmaya yönelik yeni adımlar atmaktadır. Bu gelişme, savaşın başlangıcında ABD'nin liderliğine tabi bir çizgi izleyen Avrupa'nın, şimdi daha bağımsız bir strateji geliştirme arayışında olduğuna işaret etmektedir.

Rusya-Ukrayna Savaşı, Avrupa enerji politikalarında köklü bir dönüşüme yol açmıştır. Savaş öncesinde doğalgaz ihtiyacının %40'ını Rusya'dan karşılayan Avrupa Birliği, enerji güvenliğini sağlamak ve Moskova'ya olan bağımlılığını azaltmak için yeni stratejiler geliştirmek zorunda kalmıştır. (Buyar & Şener, 2022) Bu kapsamda, alternatif enerji kaynaklarına yatırımlar ve enerji talebini azaltmaya yönelik politikalar öne çıkmıştır. ABD, Avrupa'nın Rusya'dan enerji bağımsızlığını sağlama sürecinde önemli bir aktör haline gelmiş, LNG ihracatıyla kıtanın enerji açığını kapatma konusunda önemli bir konum elde etmiştir. (Seyaz, 2024) Ancak Washington'un Ukrayna politikasındaki

değişimi, Avrupa ülkelerinin enerji konusunda daha bağımsız bir çizgi belirlemesine neden olabilir. (Kesici, 2022)

Bu savaş, Batı ittifakının dayanıklılığını ve içindeki ayrışmaları test eden bir süreç olmuştur. Başlangıçta ABD'nin liderliğiyle şekillenen ittifak, Trump yönetiminin Ukrayna'ya yönelik desteği tamamen kesmesiyle farklı bir yön kazanmaktadır. Avrupa ülkeleri, ABD'nin geri çekilme sinyalleri vermesine rağmen Ukrayna'ya destek vermeye devam edeceklerini vurgularken, bu durum transatlantik ittifak içinde yeni bir dengenin oluşmasına yol açmaktadır.

Türkiye Savaşın Sessiz Kazananı mı?

Rusya-Ukrayna Savaşı, Türkiye'nin jeopolitik ve stratejik bir aktör olarak öne çıkmasına olanak tanımış ve küresel diplomasideki rolünü güçlendirmiştir. Türkiye, bu çatışmada hem Batı hem de Rusya ile ilişkilerini dengeleyerek, savaşın sessiz kazananı olarak nitelendirilebilecek bir strateji izlemektedir. Ancak bu strateji, potansiyel riskler taşıyan karmaşık bir dengeleme politikasına dayanmakta ve sonuçları zamanla daha net bir şekilde şekillenecektir.

Türkiye'nin savaşta izlediği temel stratejik adımlardan biri, Montrö Sözleşmesi'nin uygulanması olmuştur. Türkiye, savaşın tarafların savaş gemilerine Boğazları kapatarak, uluslararası hukuka dayalı olarak savaşın başladığı günden itibaren saygınlığını arttırmıştır. Bu karar, yalnızca Ukrayna'nın talebi üzerine değil, uzmanların durumu savaş olarak değerlendirmesiyle alınmıştır. Türkiye'nin bölgedeki güvenliği sağlama konusundaki bu adımı hem Batı dünyasında hem de uluslararası düzeyde takdir edilmiştir. (Oktav, 2022)

İstanbul'daki müzakereler ve Tahıl Koridoru Antlaşması, Türkiye'nin diplomatik alandaki başarısını pekiştiren bir diğer önemli adım olmuştur. (Oktav, 2022) Türkiye, Rusya ve Ukrayna arasındaki gerilimi azaltmak için öncülük ettiği müzakerelerle hem bölgedeki gerginliği azaltmaya hem de küresel gıda güvenliği sorunlarına çözüm bulmaya çalışmıştır. Karadeniz tahıl girişimi, özellikle Türkiye'nin arabuluculuk rolü ile Ukrayna'dan tahıl ihracatının yeniden başlamasını sağlamış ve Türkiye'yi uluslararası diplomasi de önemli bir oyuncu haline getirmiştir. (Çelikaslan, 2022) Türkiye'nin izlediği denge politikası, aynı zamanda Batı ve Rusya arasında bir arabuluculuk görevi görmesini mümkün kılmaktadır. Türkiye, Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü desteklerken, aynı zamanda Batı'nın Rusya'ya uyguladığı yaptırımlara katılmaktan kaçınmış ve Rusya ile ticari ilişkilerini sürdürmüştür. Bu ikili strateji, Türkiye'yi benzersiz bir konuma yerleştirmiştir. Türkiye, savaş boyunca her iki tarafla da diplomatik ilişkilerini sürdürerek, bu dengeyi koruma yolunda büyük bir başarı göstermiştir.

Türkiye'nin, Ukrayna'ya silah tedarik ederken Rusya ile ticaretini sürdürmesi, karmaşık bir stratejik manevra olarak değerlendirilebilir. Silahlı insansız hava araçları ve savunma teçhizatları tedarik ederek, Ukrayna'nın direncini güçlendiren Türkiye, aynı zamanda Rusya ile önemli enerji ve ticaret ilişkilerini de muhafaza etmiştir. (Çalışkan, 2022) Türkiye'nin, bu ikili strateji ile her iki tarafla da güçlü bağlar kurması hem askeri hem de ekonomik anlamda önemli kazanımlar sağlamıştır. Ancak bu strateji bazı riskleri de barındırmaktadır. Türkiye'nin her iki tarafla da mutlak bir ittifak ilişkisi kurmamayı seçmesi, beraberinde doğal olarak taraflarla mutlak güven ilişkisini

kurulmamasını getirmektedir. Rusya'nın Türkiye'nin Ukrayna'ya silah tedarikine karşı tepkisi ve Batı'nın Türkiye'yi Rusya'ya karşı daha sıkı yaptırım uygulamaya zorlaması da yine Türkiye'nin mücadele ettiği iki yönlü sorunlardır. (Çalışkan, 2022)

Tüm risklerine rağmen Türkiye'nin izlediği bu strateji, jeopolitik zekâ ve potansiyel ekonomik faydalar sağlama açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Türkiye, savaşın yarattığı fırsatları kullanarak, uluslararası arenada daha etkili bir diplomatik oyuncu haline gelmiştir.

Sonuç: Batı'nın Kırılgan Birliği ve Yeni Jeopolitik Gelişmeler

Rusya-Ukrayna Savaşı, yalnızca iki ülke arasındaki bir çatışma olmanın ötesine geçerek küresel güç dengelerini sarsan, uluslararası ittifakları yeniden şekillendiren ve yeni jeopolitik kırılmaları tetikleyen bir süreç haline gelmiştir. Batı ittifakı, savaşın başlangıcında Ukrayna'ya verdiği güçlü destekle birlik içinde hareket etmiş gibi görünse de savaşın uzamasıyla birlikte ekonomik maliyetlerin artması, siyasi dengelerin değişmesi ve liderlik tartışmaları, ABD ve Avrupa arasındaki çıkar farklılıklarını derinleştirmiştir. Washington, Ukrayna'ya sağladığı askeri ve mali yardımları yalnızca Rusya karşısında değil, küresel güç mücadelesinde Çin'e karşı da bir stratejik hamle olarak değerlendirirken, Avrupa kıtası için savaş, çok daha karmaşık bir denge sorunu haline gelmiştir. Güvenlik kaygıları, ekonomik istikrar arayışları ve enerji bağımlılığı, kıtanın ortak bir strateji geliştirmesini zorlaştırmış, NATO ve Avrupa Birliği içinde giderek belirginleşen görüş ayrılıklarını daha görünür hale getirmiştir.

ABD'de iç siyasi gerilimlerin artması ve özellikle Trump yönetiminin Ukrayna'ya

yönelik desteği kesme yönündeki açıklamaları, transatlantik ilişkilerdeki kırılma ortaya koyarken, Avrupa da kendi içinde farklılaşan güvenlik öncelikleri nedeniyle ortak bir savunma stratejisi oluşturma konusunda zorlanmaktadır. Doğu Avrupa ülkeleri Rusya'yı doğrudan bir varoluşsal tehdit olarak değerlendirerek ABD ile daha yakın hareket etme eğiliminde olurken, Almanya ve Fransa gibi Batı Avrupa ülkeleri, enerji güvenliği ve ekonomik istikrar kaygıları nedeniyle daha temkinli hareket etmektedir. NATO'nun geleceği ve Avrupa'nın güvenlik yapılanması açısından bu süreç, Avrupa'nın ABD'den daha bağımsız hareket edebileceği bir döneme girip girmediğini belirleyecek kritik bir eşik olacaktır. Ancak mevcut ekonomik ve askeri kapasite göz önüne alındığında, Avrupa'nın kısa vadede NATO'dan bağımsız bir güvenlik çerçevesi oluşturması gerçekçi bir hedef olmaktan uzaktır.

Savaşın ekonomik ve enerji politikaları üzerindeki etkileri de uzun vadede küresel güç dengelerini şekillendiren temel unsurlardan biri olacaktır. Avrupa Birliği, Rusya'ya olan enerji bağımlılığını azaltarak ABD ve diğer alternatif tedarikçilere yönelmiş, ancak bu süreç kıtayı yalnızca Rusya'dan değil, ABD'den de gelen enerji kaynaklarına daha bağımlı hale getirmiştir. Avrupa'nın enerji güvenliği açısından bu yeni bağımlılık ilişkisi, Washington'un küresel enerji politikalarındaki etkisini artırırken, uzun vadede transatlantik ilişkilerdeki güç dengelerini de değiştirebilir. Aynı şekilde, küresel piyasalardaki belirsizlikler, artan enflasyon ve ekonomik durgunluk riski, Batı dünyasında yalnızca güvenlik politikalarını değil, iç siyasi istikrarı da doğrudan etkileyen faktörler haline gelmiştir.

Türkiye açısından bakıldığında, savaşın en dikkat çekici sonuçlarından biri, Türkiye'nin jeopolitik önemini ve diplomatik kapasitesini uluslararası sahnede daha görünür hale getirmesi olmuştur. Ankara, savaş boyunca tarafsız ve dengeli bir politika izleyerek hem Batı hem de Rusya ile diyalogunu sürdürmeyi başarmış, bu sayede arabuluculuk kapasitesini geliştirmiştir. Karadeniz'e kıyısı olan ve savaşın doğrudan etkilerini hissedilen bir ülke olarak Türkiye, çatışmanın gidişatında kilit bir aktör haline gelmiştir.

Türkiye, tarihsel olarak kriz diplomasisinde önemli bir birikime sahip olması ve çok taraflı müzakerelerde etkin rol oynayabilmesi nedeniyle bu süreçte dikkat çeken ülkelerden biri olmuştur. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan dönemde diplomasi geleneğini sürdüren Ankara, Soğuk Savaş sonrası dönemde de bölgesel krizlerde aktif arabulucu olarak konumlanmış ve çok yönlü dış politika anlayışını benimsemiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin Montrö Sözleşmesi'ni uygulayarak Karadeniz'deki dengeyi koruma çabası, savaşın ilk günlerinden itibaren dikkat çekerken, İstanbul müzakerelerine ev sahipliği yapması ve Tahıl Koridoru Anlaşması'nın hayata geçirilmesindeki rolü, Ankara'nın kriz yönetiminde proaktif bir aktör olarak konumlanmasını sağlamıştır. Türkiye, hem diplomasi hem de taraflarla doğrudan iletişim kurabilen nadir aktörlerden biri olması nedeniyle savaşın gidişatını etkileyen ülkeler arasında yer almıştır. Öte yandan, Türkiye'nin Ukrayna'ya SİHA tedarik etmesi ve aynı zamanda Rusya ile enerji ve ticaret ilişkilerini sürdürmesi, izlediği denge siyasetinin yansımasıdır. Bu durum, Türkiye'yi savaşın her iki tarafı için de önemli bir ortak haline getirirken, aynı zamanda Batı'nın yaptırımlarına katılmaması nedeniyle Ankara'nın bağımsız

dış politika hamlelerinin ne ölçüde sürdürülebileceği sorusunu gündeme getirmektedir. Küresel güçler arasındaki rekabetin arttığı bu süreçte, Türkiye'nin bu dengeyi ne kadar koruyabileceği ve uzun vadede nasıl bir pozisyon alacağı, bölgesel ve uluslararası dinamikleri şekillendirecek önemli bir test olacaktır.

Savaşın küresel düzeyde ortaya çıkardığı en önemli sonuçlardan biri, mevcut uluslararası düzenin sürdürülebilirliği konusunda yeni tartışmaların fitilini ateşlemesidir. Batı'nın Rusya'ya yönelik ekonomik yaptırımları ve siyasi izolasyon politikası, Moskova'yı uluslararası sistem içinde yalnızlaştırmayı hedeflese de Kremlin, Çin ile ekonomik ve stratejik iş birliğini güçlendirerek bu izolasyona karşı koymaya çalışmaktadır. Çin, doğrudan savaşa müdahil olmaktan kaçınmış, ancak Moskova ile geliştirdiği ekonomik ilişkiler sayesinde Rusya'nın küresel piyasalarla bağlarını sürdürmesine olanak tanımıştır. Aynı zamanda, Pekin'in Ukrayna krizinde arabuluculuk girişimlerinde bulunması, Çin'in uluslararası krizlerde giderek daha aktif bir diplomasi yürütmeye hazırlandığını göstermektedir. Bu bağlamda, savaş sonrası dünya düzeninde Batı'nın liderliğinin sorgulandığı ve çok kutuplu bir sistemin şekillendiği yeni bir dönemin işaretleri görülmektedir.

Avrupa güvenlik mimarisi açısından bakıldığında, Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliği süreci ve esasında Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasına temel neden teşkil eden Ukrayna'nın NATO üyeliğine dair konuşmalar, Batı'nın Rusya karşısında askeri olarak genişleme yönündeki eğilimini ortaya koyarken, bu durum Moskova açısından NATO'nun doğuya genişlemesi konusundaki güvenlik kaygılarını daha da derinleştirmiştir. Ancak Batı dünyasının Rusya'yı tamamen izole

etme çabalarının ne ölçüde başarılı olacağı belirsizliğini korumaktadır. Aynı zamanda, savaşın yarattığı askeri ve ekonomik baskılar, Rusya'nın iç siyasi dengeleri üzerinde de etkili olmuş, Kremlin'in savaş sonrası nasıl bir yönelim izleyeceği konusunda farklı senaryoların tartışılmasına neden olmuştur.

Tüm bu gelişmeler ışığında, Rusya-Ukrayna Savaşı, yalnızca Ukrayna'nın geleceğini değil, aynı zamanda Batı ittifakının iç dinamiklerini, Avrupa'nın stratejik özerkliğini, ABD'nin küresel liderlik rolünü ve Rusya'nın uluslararası sistemdeki yerini yeniden şekillendiren bir süreç olmuştur. Küresel aktörler arasındaki güç mücadelesi yeni bir evreye girerken, savaşın uzun vadeli sonuçları, uluslararası ilişkilerde kalıcı bir değişimin habercisi olmaktadır.

Bu savaşın sonunda dünya, eski düzenin sınırlarını zorlayan yeni bir gerçeklikle karşı karşıya kalacaktır. Transatlantik ilişkiler, küresel güç dengeleri ve bölgesel jeopolitik dinamikler yeniden şekillenirken, Batı ittifakının dayanıklılığı ve uluslararası düzenin sürdürülebilirliği, önümüzdeki yıllarda en fazla tartışılan konular arasında yer alacaktır. ABD ve Avrupa arasındaki ayrışmaların derinleşmesi, Çin ve Rusya'nın alternatif bloklar oluşturma çabaları ve bölgesel aktörlerin değişen dinamiklere uyum sağlama süreci, savaşın yalnızca Ukrayna için değil, küresel düzenin bütünü için belirleyici bir dönüm noktası haline geldiğini göstermektedir. Sonuç olarak, Rusya-Ukrayna Savaşı, 21. yüzyılın uluslararası düzenini yeniden tanımlayan en kritik jeopolitik kırılmalardan biri olarak tarihe geçecektir.

Kaynakça

Buyar, C., & Şener, U. (2022). Tarihi Perspektiften, Sosyo-Ekonomik Değerler Açısından Rusya-Ukrayna Savaşı ve Orta Asya Ülkelerine Etkileri. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 136-149.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7472434>.

Çalışkan, F. (2022). Adım Adım Rusya Ukrayna Savaşı ve Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi. *EURO Politika*, 14, 35-47.

Çelikaslan, M. N. (2022). Ukrayna-Rusya Savaşı: Avrupalı Bir Milletin Yıkımı. *Türk Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 53-66. <https://sakajournals.org/ojs/index.php/tjmer/article/view/56>.

Kesici, G. E. (2022). Rusya - Ukrayna Savaşı'nın AB'nin Enerji Politikalarına Yansıması. *EURO Politika*, 15, 46-54.

Oktav, O. Z. (2022). Ukrayna Savaşı'nın Türkiye-Rusya ilişkilerine olası etkileri. *Bilge Strateji*, 13(23), 18-23.

Seyaz, A. (2024). Ukrayna Savaşı sonrası Avrupa Birliği'nin enerji güvenliği: Krizler, stratejiler ve dönüşüm. *EnergyTR*, 1(2), 149-161.

Yıldız, M. (2022). Rusya-Ukrayna Savaşında Rusya'yı Anlamak: Tek Sorumlu Putin Mi?. *Akademik Hassasiyetler*, 9(19), 143-168.

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115. Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Sıla Aydın, İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans eğitimine devam etmektedir.

Aydın'ın, halihazırda DİPAM'daki staj programı sürmektedir. DİPAM bünyesinde Rusya, Çin ve Asya ülkeleri üzerine araştırmalar yürütmekte, bu bölgelerin siyasi, ekonomik ve güvenlik dinamiklerini analiz etmektedir.